

Handläggare
Susanne Forss Gustafsson
Telefon: 08-508 22 064

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd, 21 maj 2015

Barngruppernas storlek inom förskolan

Svar på skrivelse från (FP) och (M)

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens redogörelse av barngruppernas storlek i stadsdelens förskolor och vad som påverkar barnantalet i barngruppen.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Yvonne Goldberg
avdelningschef

Sammanfattning

Det genomsnittliga antalet förskolebarn per grupp är 15,5 med 5 barn per pedagog. Barnantalet har varit relativt beständigt under de senaste åren men fler barn tillbringar längre tid av dagen på förskolan.

I år förvarnar många förskolor om svårigheter att få budgeten i balans. Detta bidrar till återhållsamhet som kan påverka kvalitén. Med nuvarande budget, efterfrågan på förskoleplatser och tillgång till förskolelokaler kan det bli svårt att upprätthålla riktvärdena för barngruppernas storlek med 18 stora barn respektive 14 små barn. Under sommar- och höstmånaderna då efterfrågan på förskoleplatser naturligt minskar, har det varit lättare att ha barnantal i barngrupperna som är i likhet med riktvärdena.

Ärendets beredning

Ärendet har berett inom avdelning förskola och äldreomsorg i egen regi i samråd med samhällsplaneringsavdelningen. De fackliga organisationerna informeras vid samverkansgrupp 5 maj och på förvaltningsgrupp den 12 maj 2015.

Bakgrund

På stadsdelsnämndens sammanträde den 26 mars 2015 överlämnade Abit Dundar m.fl. (FP) och Lars Svärd m.fl. (M) en skrivelse för beredning om ökande barngrupper i förskolan.

Stadsdelsförvaltningen fick i uppdrag att:

1. Undersöka stadsdelsnämndens möjligheter att med rådande budget, och utan att ge avkall på kvalitet och personaltäthet, upprätthålla de av kommunfullmäktige beslutade taken för barngruppernas storlek om 18 för stora barn respektive 14 barn för små barn.
2. Undersöka om barngrupperna inom stadsdelen riskerar att öka.
3. Skyndsamt återkomma till stadsdelsnämnden med svar på dessa frågor, samt med förslag på vilka åtgärder som krävs för att förskolorna även fortsatt ska kunna upprätthålla en god kvalitet, med hög personaltäthet och små barngrupper.

Ärendet

Antal barn – årlig ökning

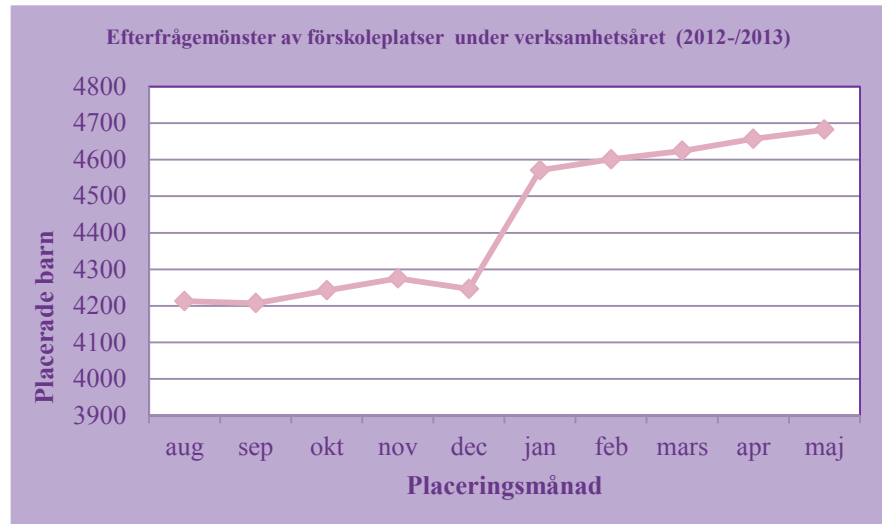
Antalet barn som har behov av förskoleplats inom stadsdelen har ständigt ökat under många år. Sedan sammanslagningen av stadsdelarna Hägersten och Liljeholmen 2007 har antalet inskrivna barn inom den kommunala förskolan ökat årligen med mellan 209 och 373 barn, räknat på barnantalet i september månad. Vid SCB:s mätning år 2007 fanns 2 796 barn inskrivna i kommunal förskoleverksamhet. Idag finns mer än 5 000 barn inskrivna. Det är en ökning på mer än 2 000 inskrivna barn i kommunal förskola.

Efterfrågan varierar under året

Efterfrågan på förskoleplatser varierar stort över året. I april/maj finns mest barn placerade under verksamhetsåret. Antal placerade barn minskar från juni fram till augusti. Vid den stora intagningen i augusti/september placeras färre barn inom förskolan än de som går

till skolan. Det skapar tomma platser. Från augusti sker sedan kontinuerligt intagning av nya barn.

Barnantal – skillnad under ett år

Garanti och genomsnittligt antal barn per grupp

Utbyggnaden av nya förskolor för att matcha behoven har fungerat så att alla barn kunnat beredas plats inom garantitid. Ibland har detta dock inneburit ett högre antal barn i barngrupp än det önskvärda riktvärdet 14-18 barn. Störst svårighet har det varit under våren då det naturligt sker en ökning av barnantalet och innan en stor grupp barn lämnar inför sommar och skolstart. Varje berörd förskola gör dock alltid en bedömning av barngruppen innan ytterligare barn tas in. Hänsyn tas till barngruppens behov, lokalernas kapacitet och bemanningen.

Andra faktorer som påverkar barngruppens storlek är att det händer oväntade saker som akut måste hanteras som vattenskador, buller från närliggande byggen eller försening av färdigställande byggen. I en stadsdel med så stort antal barn inom förskolan och ständig inflyttning blir sådana händelser allt vanligare. När något inträffar som gör att förskolor behöver evakueras påverkar det flera förskolors barngrupper.

Marginalerna i verksamheterna är små vilket gör det svårare att ha reservkapacitet. Förskolornas intäkter är antalet inskrivna barn i verksamheten. Förskolan har under senare år fått ökade kostnader. Det är bland annat för ökade hyror, särskilt i nybyggda förskolor, stora kostnader för IT, höjda lönekostnader samt kostnader för verksamhetsstöd till barn i behov av särskilt stöd. Detta är kostnader som inte kompenseras i budget i motsvarande grad.

Flera förskolor förvarnar om svårigheter att få budget i balans och att de utnyttjar sina resurser till bristningsgränsen. Allt fler barn deltar i förskolans verksamhet allt längre tid under dagen och större del av året. Det gör att förskolans möjlighet att få till bra scheman och bemanning för verksamhet blir en allt svårare ekvation. Det här är en utveckling som pågått under en tid.

Det genomsnittliga antalet barn per grupp har varit relativt konstant under åren enligt SCB:s årliga statistik som mäts den 15 oktober. Det är i genomsnitt 15-16 barn per grupp eller 5 barn per pedagog.

Antal barn per anställd (årsarbetare) enligt SCB

År	Antal barn	Antal anställda	Periodens utfall
2014	4 673	930	5,0
2013	4 340	849,85	5,11
2012	4 250	826	5,15
2011	3 994	778,91	5,13

Statistik Antal barn per grupp från stadens ILS – webb

År	Antal barn	Antal avdelningar	Periodens utfall	Årsmål
2015				16
2014	4 673	301	15,5	16
2013	4 340	289	15	16
2012	4 250	274	15,5	16

Skolverkets statistik över genomsnittlig gruppstorlek och personaltäthet i förskolan 1985-2014, hela riket.

År	Genomsnittligt antal barn per grupp	per årsarbetare
1985	13,4	4,3
1990	13,8	4,4
1995	16,7	5,5
2003	17,2	5,4
2004	17,2	5,4
2005	17,0	5,2
2006	16,7	5,1
2007	16,7	5,2
2008	16,9	5,3
2009	16,8	5,3
2010	16,9	5,4
2011	16,8	5,3
2012	16,9	5,3
2013	16,8	5,3
2014	16,9	5,3

Förvaltningens synpunkter och förslag

Vad krävs för att Hägersten-Liljeholmens stadsdel ska kunna ha barngrupper med storlek om 18 för stora barn respektive 14 barn för små barn?

Vid den sammanställningen från 31 december 2014 var barnantalet 4728 barn fördelat på 299 grupper. Genomsnittliga barnantalet per grupp var 15,8. Ungefär hälften av grupperna (47,5 %) hade då fler barn än riktvärdet 14/18. Om vi tänker att hälften av grupperna har ett barn för mycket krävs det ytterligare 150 platser. Är det 300 grupper som har ett barn för mycket krävs 300 fler platser. Behovet av platser varierar stort över året. För att kunna möta efterfrågan och vara flexibel utan att överskrida antalet barn i barngrupperna, behövs ett visst överskott av platser och helst utspritt över olika delar i stadsdelen. Stadsdelen skulle då idag behöva mellan 150-300 ytterligare platser vilket motsvarar 10 -20 nya grupper, fördelat på 2-6 förskolor.

Sammanfattning alla förskolor i Hägersten Liljeholmen

Totalt antal			Grupper med fler än...
Grupper	Barn	Förskolor	än...
299	4 728	65	
SNITT	15,8		47,5%

Ålder	Antal grupper	Snitt per grupp	Gränsvärde	Antal grupper över mål
1-3 år	119	14,2	14,0	75
1-5 år	44	15,6	16,0	3
3-5 år	137	17,1	18,0	64
				142

Område	Antal grupper	Antal barn	Antal FSK
Södra	0	0	0
Norra	103	1604	23
Västra	104	1687	23
Östra	91	1437	19

298 4728 65

Uppdateras automatiskt enligt filik "BOSKO_Indata"

Är utökning av förskolor utöver planerad utbyggnad möjlig?

Det kan tekniskt och teoretiskt vara möjligt att öka antalet förskoleplatser men det måste ske under några år. Det är ett komplext arbete att förbereda för nya förskolor och det tar ett antal år från start till färdig förskola. Processen kan möjligen kortas något om fler personer arbetar med att finna lämpliga lokaler och mark.

Det är ont om befintliga lokaler och mark för ändamålet. Behovet och intresset för att använda marken och lokalerna konkurrerar med flera andra behov och intressen.

Ekonomiska konsekvenser av minskade barngrupper

Nuvarande ekonomi medger varken att förskolan strikt följer barngruppsantalet eller har tomma platser. I förskolans budget finns ett mycket begränsat utrymme. Ett nytt barn som behöver extrastöd, ökade vikariekostnader, eller politiska beslut om extra löneförhöjning utöver avtal, gör att förskolan behöver öka sina intäkter. Några exempel som påverkat förskolans budget: Förra årets ofinansierade lärarsatsning blir en ny varaktigt utgift på ca 5 miljoner. Förskolan har sedan två år tillbaka ett stort intäktsportfall på grund av beslut om strikt månadsavläsning under sommarmånaderna. Många barn som ska börja skolan i höst slutar förskolan redan i början av sommaren, men personal och lokalkostnader finns kvar. Föregående år innebar det drygt 5 miljoner i intäktsbortfall och året innan ytterligare ett par miljoner. Varje ny förskola i stadsdelen ökar stadsdelens kostnader på grund av höga hyror.

De snäva budgetramarna bidrar till att kompetensutveckling av personal inte kan ske i den utsträckning som planerats liksom andra personalsociala insatser som kan öka trivsel och bidra till en mer attraktiv arbetsplats.

Det är inte troligt att det med nuvarande budget, efterfrågan på förskoleplatser och tillgång på förskolelokaler går att upprätthålla riktvärdena om barngruppens storlek om 18 för stora barn respektive 14 barn för små barn i alla stadsdelens barngrupper.

Under sommar- och höstmånaderna då efterfrågan på förskoleplatser naturligt minskar, har det varit lättare att ha barnantal i barngrupperna som är i likhet med riktvärdena.

Förvaltningen föreslår att skrivelsen härmed är besvarad.

Bilaga

Ökande barngrupper i förskolan, skrivelse från (FP) och (M)